

გლობალური საფინანსო ბაზრებზე არსებული რისკების სისტემა

Risk system at global financial markets

ეთერ მამაცაშვილი - დოქტორანტი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

Eter Mamatsashvili - Phd student
Georgian Technical University

რეზიუმე. გლობალურ ფინანსურ ბაზრებზე მოთამაშე სუბიექტები, როგორც წესი ყოველთვის დგანან რისკის წინაშე, რაც მდგომარეობს მომავლის ბუნდოვნებაში რამაც, თავისთავად შესაძლოა გამოიწვიოს გამოიწვიოს დანაკარგები. ბოლო ათწლეულების მსოფლიო ეკონომიკის განვითარების ტენდენციებს თუ გადავხედავთ, შესაძინევია, რომ რისკის დონე გაიზარდა გლობალური ეკონომიკის ყველა სეგმენტში. ეს დაკავშირებულია განვითარებული ქვეყნების კანონების ლიბერალიზაციასთან, გლობალური ფინანსური ბაზრის სწრაფ ზრდასთან და ფინანსურ გლობალიზაციასთან. ეს ყველაფერი გამოიწვია ფინანსური ბაზრის ძირითადი ფასების მაჩვენებლების (გაცვლითი ტარიფები, საპროცენტო განაკვეთები, ფასიანი ქაღალდების ციტირება და ა.შ.) არასტაბილურობის სწრაფმა ზრდამ, რაც ფინანსური რისკების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წყაროა. ეს განსაკუთრებით მკაფიოდ ჩანს 2007-2009 წლების მსოფლიო გლობალური ფინანსური კრიზისის დროს, როდესაც სავალუტო კურსის ცვლილებებმა და ფასიანი ქაღალდების კოტირებამ გამოიწვია კომპანიებისა და ბანკების მნიშვნელოვანი ოდენობის გაკოტრება.

ფინანსური რისკების კომპლექსური კვლევა, განსაკუთრებით მწვავედება მიმდინარე ეტაპზე, რამდენადაც მათ უკვე ახასიათებთ სისტემური ხასიათი, ანუ ხდება რისკების ურთიერთთანხვედრა, რის შედეგადაც სავარაუდო დანაკარგების ალბათობა იზრდება. საკითხი კიდევ მეტი სიმწვავეით დგას ტრანსნაციონალური კომპანიებისთვის, რამდენადაც მათი სამიანობა უფრო კომპლექსურია, ვიდრე საქმიანობა, რომელიც მოქმედებს მხოლოდ ეროვნულ ბაზარზე. ასეთი კომპანიები გამოირჩევიან დიდი რაოდენობის მომწოდებლებით, კონტრაქტორებით და კლიენტებით,

დაფინანსების წყაროები და საინვესტიციო ფონდის სფეროები, გამოიყენებენ ფინანსური ინსტრუმენტების ფართო სპექტრს და ანგარიშსწორების მექანიზმებს. აქედან გამომდინარე, ტრანსნაციონალურ კომპანიებს უფრო პოტენციური წყაროები აქვთ. მეორე მხრივ, მსხვილი კომპანიები როგორც წესი ხასიათდებიან კომპლექსური მართვის სტრუქტურით. მრავალრიცხოვანი ფილიალები, წარმომადგენლობითი ოფისები, შვილობილი კომპანიები და ფილიალები გარკვეულწილად ავტონომიას ფინანსურ, მარკეტინგულ და სავაჭრო პოლიტიკის განხორციელებაში ატარებენ. ეს მნიშვნელოვნად ართულებს რისკების მენეჯმენტს, შეზღუდოს აქტივებისა და ვალდებულებების ცენტრალიზებული მართვის შესაძლებლობები.

საკვანძო სიტყვები: ფინანსური კრიზისი, ფინანსური რისკი, სისტემური რისკი, რისკების მართვა, სავალუტო რისკი, საბაზრო რისკი.

Abstract: In the global financial markets, players' subjects are usually always at risk, which in the vagueness of the future, which may itself cause losses. If you look at trends in the development of the world economy over the past decade, it is clear that the risk level has increased in all sectors of the global economy. This is related to liberalization of laws of developed countries, rapid growth of the global financial market and financial globalization. All this is caused by the growth of instability of the main market price index (exchange rates, interest rates, securities quotes, etc.) This is particularly evident during the global financial crisis of 2007-2009 when the exchange rate changes and the quotation of securities led to the bankruptcy of companies and banks.

Complex research of financial risks is particularly complicated at the current stage, since they are characterized by systemic characterization, ie, there are mutual consolidation of risks, as a result, the likelihood of potential losses increases. The issue is even more serious for transnational companies, since their integrity is more complex than the activity that operates in the national market. Such companies are distinguished by a large number of suppliers, contractors and clients, financing sources and investment fund fields will use a wide range of financial instruments and settlement mechanisms. Consequently, transnational

companies have more potential sources. On the other hand, large companies are typically characterized by complex management structure. Numerous branches, representative offices, subsidiary companies and brunches, in some areas, carry out autonomy in financial, marketing and trade policy. This significantly complicates risk management, limiting the centralized management capabilities of the assets and liabilities.

Key words: financial crisis, financial risk, system risk, risk management, currency risk, market risk.

ძირითდი ტექსტი: საერთაშორისო საფინანსო ბაზრის ნებისმიერი მონაწილე დგას რისკის წინაშე- მომავალი მოვლენების გაურკვევლობით რამაც შეიძლება გამოიწვიოს დანაკარგები. ბოლო ათწლეულებში, რისკის დონე გაიზარდა გლობალური ეკონომიკის ყველა სეგმენტში. ეს დაკავშირებულია განვითარებული ქვეყნების კანონების ლიბერალიზაციასთან, გლობალური ფინანსური ბაზრის სწრაფ ზრდასთან და ფინანსურ გლობალიზაციასთან. ეს ყველაფერი გამოიწვია ფინანსური ბაზრის ძირითადი ფასების მაჩვენებლების (გაცვლითი ტარიფები, საპროცენტო განაკვეთები, ფასიანი ქაღალდების ციტირება და ა.შ.) არასტაბილურობის სწრაფმა ზრდამ, რაც ფინანსური რისკების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წყაროა. ეს განსაკუთრებით მკაფიოდ ჩანს 2007-2009 წლების გლობალური ფინანსური კრიზისის დროს, როდესაც სავალუტო კურსის ცვლილებებმა და ფასიანი ქაღალდების კოტირებამ გამოიწვია კომპანიებისა და ბანკების მრავალრიცხოვანი გაკოტრება.

რისკებისა და მათი მართვის პრობლემა განსაკუთრებით მწვავეა საერთაშორისო ბაზარზე მოქმედი უმსხვილესი კომპანიებისა და ბანკებისათვის. პირველ რიგში, ტრანსნაციონალურ კომპანიებს საქმიანობა მნიშვნელოვნად უფრო კომპლექსურია, ვიდრე საქმიანობა, რომელიც მოქმედებს მხოლოდ ეროვნულ ბაზარზე. ასეთი კომპანიები გამოირჩევიან დიდი რაოდენობის მომწოდებლებით, კონტრაქტორებით და კლიენტებით, დაფინანსების წყაროები და საინვესტიციო ფონდის სფეროები, გამოიყენებენ ფინანსური ინსტრუმენტების ფართო სპექტრს და ანგარიშსწორების მექანიზმებს. აქედან გამომდინარე, ტრანსნაციონალურ კომპანიებს უფრო პოტენციური წყაროები აქვთ.

მეორე მხრივ, მსხვილი კომპანიები როგორც წესი ხასიათდებიან კომპლექსური მართვის სტრუქტურით. მრავალრიცხოვანი ფილიალები, წარმომადგენლობითი ოფისები, შვილობილი კომპანიები და ფილიალები გარკვეულწილად ავტონომიას ფინანსურ, მარკეტინგულ და სავაჭრო პოლიტიკის განხორციელებაში ატარებენ. ეს მნიშვნელოვნად ართულებს რისკების მართვას, შეზღუდოს აქტივებისა და ვალდებულებების ცენტრალიზებული მართვის შესაძლებლობები.

საბოლოოდ, მსხვილი კომპანიები კონკრეტულ რისკებს ატარებენ, რომლებიც თავიანთი საქმიანობის საერთაშორისო ბუნებასთან არის დაკავშირებული. მაგალითად, ეროვნული კანონმდებლობის თავისებურებამ შეიძლება გამოიწვიოს ორმაგი დაბეგვრა და ქონების ტრანსნაციონალური კომპანიების შემოსავლები, ხოლო საბაჟო რეჟიმების შეცვლა ან კაპიტალის გადაადგილების შეზღუდვა შეიძლება თან ახლდეს სასაქონლო-ფულადი ნაკადების დეზორგანიზაცია.

საერთაშორისო ბაზარზე მოქმედი მსხვილი კომპანიების რისკების მართვის მექანიზმები ასევე განსხვავდება რამდენიმე სპეციფიკური მახასიათებლით. ეს გამოწვეულია იმდენად, რამდენადაც ასეთი კომპანიებისთვის რისკების უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს და მსხვილი კომპანიებისთვის ხელმისაწვდომი რისკის მართვის ინსტრუმენტების ფართო არჩევანი. ასეთ კომპანიებს შეუძლიათ გამოიყენონ ეროვნული ბაზრის მრავალი ფინანსური ინსტრუმენტები, ისევე როგორც კონკრეტული ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც ძირითადად საერთაშორისო ბაზარზე ვრცელდება. ამ ინსტრუმენტების კომბინაციით, მათ შეუძლიათ გამოიყენონ რისკების მართვის სტრატეგიის ფართო სპექტრი.

თანამედროვე ეკონომიკის სირთულე, ფინანსური ინსტრუმენტების მრავალფეროვნება, ანგარიშსწორების სქემები და სადისტრიბუციო არხები, წარმოების და სატრანსპორტო ტექნოლოგიების სირთულე წინასწარ განსაზღვრავს გაურკვევლობის მრავალი წყაროს არსებობას და, შესაბამისად, სხვადასხვა ფორმებისა და რისკის ტიპებს. მათი ანალიზისთვის გამოიყენება სხვადასხვა კლასიფიკაცია. კერძოდ, საბანკო ზედამხედველობის ბაზელის

კომიტეტის კლასიფიკაცია, რომელიც მოიცავს წამყვანი ინდუსტრიული ქვეყნების ცენტრალურ ბანკებს, ფართოდ გავრცელებულია. ამ კლასიფიკაციის ფარგლებში გამოიყოფა შემდეგი რისკ-ჯგუფები: საკრედიტო რისკი; ბაზრის რისკი; საოპერაციო რისკი; ლიკვიდურობის რისკი.

საკრედიტო რისკის ჯგუფში შედის რისკი (კრედიტ რისკი), რომელიც დაკავშირებულია კონტრაგენტთან მისი ვალდებულებების შეუსრულებლობასთან. ყველაზე გავრცელებული ეს არის საკრედიტო რისკი სიტყვის ვიწრო მნიშვნელობით, ანუ, მსესხებლის მიერ სესხის არასწორი, არასრული ან დაგვიანებული დაფარვის რისკი. ეს ჯგუფი ასევე მოიცავს რისკების დეპოზიტებზე დეპოზიტების, სავალუტო ოპერაციების ვალდებულებების შეუსრულებლობას და წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები და რიგი სხვა რისკები. საკრედიტო რისკები, რომლებიც უკავშირდება საკუთარი აქტივებისა და სესხების ფინანსურ აქტივებში განთავსებას. მსესხებლების ან გამომცემლების კრედიტუნარიანობის ნაკლებობა იწვევს ამ აქტივების ნაწილის დაკარგვას და მათი შემდგომი საქმიანობა შეუძლებელია. საკრედიტო რისკები უკავშირდება არა მარტო ინდივიდუალური პარტნიორების საიმედოობას, არამედ მაკროეკონომიკურ, კლიმატურ თუ პოლიტიკურ ფაქტორებს. მაგალითად, ნავთობის ფასების მკვეთრი შემცირება საწვავის და ენერგეტიკულ კომპლექსში კომპანიების კრედიტუნარიანობას ამცირებს და ბუნებრივი კატასტროფა მკვეთრად გააუარესებს ყველა კომპანიის ფინანსურ მდგომარეობას კონკრეტულ რეგიონში.

ბაზრის რისკების ჯგუფი (საბაზრო რისკი) მოიცავს საერთაშორისო საფინანსო ბაზრის მონაწილეთა აქტივებისა და ვალდებულებების ფასის მახასიათებლების ცვლილებების რისკებს. კონკრეტული ფასის მახასიათებლების მიხედვით, ბაზრის რისკების ოთხი ძირითადი ტიპია: ვალუტა, ინტერესი, საფონდო და სასაქონლო რისკი.

სავალუტო რისკი (სავალუტო რისკი) - სავალუტო კურსის უარყოფითი ცვლილების რისკი. ეს ხდება იმ შემთხვევებში, როდესაც საერთაშორისო ფინანსური ბაზრის მონაწილეთა აქტივებისა და ვალდებულებების სავალუტო სტრუქტურა

განსხვავებულია. ამ შემთხვევაში მონაწილეები განიცდიან დანაკარგებს, როდესაც გაიზრდება გაცვლითი კურსი, სადაც მათ აქვთ გრძელ პოზიციები და გაცვლითი კურსი გახსნილია მოკლე პოზიციებზე. მაგალითად, ბანკში განთავსებული დეპოზიტების მოზიდვა და დოლარებში დენომინირებული ფასიანი ქაღალდების ინვესტირება, დანაკარგები იწვევს, როდესაც დოლარი ევროს მიმართ არეგულირებს. ბოლო ათწლეულში გაცვლითი კურსის მზარდი მერყეობა თანამედროვე ბანკებისა და კომპანიებისთვის ამ რისკის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იწვევს.

საპროცენტო განაკვეთის რისკი (საპროცენტო განაკვეთის რისკი) - საპროცენტო განაკვეთების არასასურველი ცვლილებების რისკი. შეიძლება რამდენიმე წყარო ჰქონდეს. ყველაზე თვალსაჩინო ის არის ფინანსური ინსტრუმენტების გამოყენება (ობლიგაციები, სესხები და დეპოზიტები), საპროცენტო გადასახადები, რომლებიც ასოცირდება მცურავი მაჩვენებლებით (LIBOდ, EUდIBOდ). საერთაშორისო საფინანსო ბაზარზე მონაწილეები, რომლებიც ასეთ ინსტრუმენტებში ინვესტიციისგან, ზარალდებიან საპროცენტო განაკვეთების დონის შემცირებისას. საპროცენტო განაკვეთების ზრდასთან დაკავშირებული მონაწილეების რისკი, ფულის გათვლის მქონე ინსტრუმენტების გამოყენებით თანხების გაზრდას უკავშირდება.

საპროცენტო რისკის კიდევ ერთი პოტენციური წყარო არის საპროცენტო განაკვეთების მქონე საბანკო აქტივებისა და ვალდებულებების პირობების შეუსრულებლობა. მაგალითად, თუ ბანკი აფინანსებს გრძელვადიანი აქტივების ინვესტირებას განახლებადი მოკლევადიანი სესხების მეშვეობით, მისი საპროცენტო რისკი უკავშირდება მომავალში საპროცენტო განაკვეთების შესაძლო ზრდას. ამ შემთხვევაში სესხის აღების ღირებულება გაიზრდება, ხოლო აქტივების შემოსავალი უცვლელი რჩება. ბანკი, რომელიც იყენებს გრძელვადიან ვალდებულებებს მოკლევადიან ფინანსურ ინსტრუმენტებში ინვესტიციების დასაფინანსებლად, პირიქით, ზარალდება ქვედა განაკვეთებში.

კაპიტალის რისკი(ექუიტყ პოსიტიონ რისკ) დაკავშირებულია ფასიანი კვოტების ცვლადთან. იგი დაკავშირებულია საერთაშორისო საფინანსო ბაზრის მონაწილეთა საკუთრებაში არსებული ფასიანი

კოტირებების შემცირებასთან, აგრეთვე დეპოზიტების ძირითადი აქტივებისა და სტრუქტურული ფინანსური ინსტრუმენტების ნაწილის ფასიანი ქაღალდების ფასებში ცვლილებები. ფასიანი ქაღალდების ბაზრის მზარდი როლი თანამედროვე გლობალურ ფინანსურ სისტემაში გამოიწვია ბაზრის მონაწილეებისთვის ამ რისკის გაზრდის მნიშვნელობამ. ეს დამახასიათებელია 2007-2009 წლების გლობალური ფინანსური კრიზისის პერიოდში. რიგი მსხვილი ბანკები თავიანთი ფასიანი ქაღალდების დევალვაციის გამო განიცდიდნენ უფრო მეტ დანაკარგს, ვიდრე მათი მსესხებელთა გადახდისუნარობის გამო.

სასაქონლო რისკი (ცომმოდიტყ რისკ) უკავშირდება სასაქონლო ფასების ცვლილებებს, რის გამოც ეს რისკი ხშირად იძენს ფასების რისკს. ის დამახასიათებელია კომპანიებისთვის, ვიდრე ბანკებისთვის. თუმცა, ბანკები მათ საქმიანობაში არიან. უპირველეს ყოვლისა, დაკავშირებულია ძვირფასი ლითონების(ოქრო, ვერცხლი, პალადიუმი და ა.შ.) ფასების დინამიკასთან, რომლებიც ფართოდ გამოიყენება თანამედროვე ფინანსურ პრაქტიკაში. გარდა ამისა, 21-ე საუკუნის პირველი ათწლეულის განმავლობაში, საქონლის ფასებში ინტენსიური ზრდის პერიოდში, საწარმოო ნედლეულზე ინვესტიციების (ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების, ფერადი მეტალების და სხვა) განხორციელების პრაქტიკა ფართოდ გავრცელდა.

ფასების ცვლილების ძირითად ფორმასთან ერთად - ფასების ცვლილების (გარიგების რისკის) გამო, ზარალის წარმოქმნის რისკი, რისკის კიდევ ორი სახეობაა (პირველ რიგში სავალუტო რისკი): საბუღალტრო და მაკროეკონომიკური. საბუღალტრო (მთარგმნელობითი) რისკი უკავშირდება ფინანსური ანგარიშგებაში ცვლილებებს ცვლილებების განაკვეთებისა და ფასიანი ქაღალდების ციტატების ცვლილების გამო. მაგალითად, საერთაშორისო საფინანსო ბაზრის მონაწილეთა ვალდებულებების გრძელვადიანი აქტივების შემცირება, მათ შორის ფინანსური მდგომარეობის რეალურ გაუარესებას არ ექვემდებარება, ვინაიდან ამ ვალუტის გაცვლითი კურსი შეიძლება ბევრჯერ შეიცვალოს ამ აქტივების გაყიდვაში. თუმცა, მონაწილეთა საბუღალტრო ანგარიშები კვლავ გაუარესდება. ანალოგიურად, ფასიანი ქაღალდების ციტატების

მერყეობებში, რომლებიც ფინანსურ ბაზარზე მონაწილეები უახლოეს მომავალში გაყიდვას არ გეგმავენ, გავლენას ახდენენ ფინანსურ ანგარიშგებაში, მაგრამ არა ამ ფასიანი ქაღალდების მფლობელების რეალური ფინანსური მდგომარეობა. მას შემდეგ, რაც ბევრი ბაზრის მონაწილეები იყენებენ ფინანსურ ანგარიშგებას, როგორც კონტრაქტორების ფინანსური მდგომარეობის ანალიზს, ანგარიშგების გაუარესებას; არსებული ზარალის გამო, შეიძლება გამოიწვიოს საკმაოდ რეალური დანაკარგები: საფონდო ფასები, ფულის გადინება და დაბალი საკრედიტო ლიმიტები.

მაკროეკონომიკური რისკი უკავშირდება იმ ფაქტს, რომ გაცვლითი კურსის დინამიკა და საპროცენტო განაკვეთი გავლენას ახდენს მსოფლიო ეკონომიკის ცალკეულ სექტორებზე, ამ სექტორებთან დაკავშირებული კომპანიებისა და ბანკების ფინანსურ მდგომარეობაზე. მაკროეკონომიკური სავალუტო რისკის თვალსაჩინო მაგალითია რუსეთში 1998 წლის მოვლენები, როდესაც რუბლი მკვეთრად დაეცა. შედეგად, იმპორტირებული სამომხმარებლო საქონლის ღირებულება რამდენჯერმე გაიზარდა და რუსმა მომხმარებლებმა დაიწყეს იმპორტირებული პროდუქტის მასიურად უარყოფა, რუსეთის სასარგებლოდ. რუსეთში ევროპული საქონლის ექსპორტის უარყოფით გერმანული, ფრანგული და ფინეთის საექსპორტო კომპანიები რუსეთის ბაზრის დაკარგვის გამო დაზარალდა. გარკვეულწილად, ევროპული საექსპორტო კომპანიების მომწოდებლები და კონტრაქტორები დანაკარგებს განიცდიდნენ. ეს არის მაკროეკონომიკური სავალუტო რისკის უნიკალურობა. უცხოური ვალუტის აქტივებისა და ვალდებულებების მქონე კომპანიებს შეუძლიათ გაუმკლავდნენ ტრანსაქციური და საბუღალტრო ვალუტის რისკებს, მაგრამ მხოლოდ შიდა ბაზარზე მოქმედი კომპანიები შეიძლება განიცდიდნენ მაკროეკონომიკურ სავალუტო რისკს.

საოპერაციო რისკების ჯგუფი (ოპერატიონალ რისკ) მოიცავს საერთაშორისო საფინანსო ბაზარზე მონაწილეთა საქმიანობის პროცესების არაპროგნოზირებად დარღვევასთან დაკავშირებულ უამრავ რისკს. ამ ჯგუფში შედის დარღვევები, რომლებიც გამოწვეულია როგორც შიდა მიზეზებით (პერსონალის შეცდომები ან დარღვევები, დანადგარების ჩავარდნები და ა.შ.) ასევე გარე

ფაქტორები (ბუნებრივი კატასტროფები, საბაზრო მანიპულირება, მთავრობის რეგლამენტში ცვლილებები). კომპლექსური სტრუქტურის გამო, საერთაშორისო ფინანსურ ბაზარზე მონაწილეები იყენებენ საოპერაციო ტექნოლოგიებს. აქედან გამომდინარე, ისინი ექვემდებარებიან საოპერაციო რისკს უფრო მეტად, ვიდრე ორგანიზაციები, რომლებიც მხოლოდ შიდა ბაზარზე მუშაობენ.

ლიკვიდურობის რისკი (ლიკვიდურობის რისკი) - გარიგების მონაწილე მხარის არარსებობის რისკი. გასული ათწლეულების მანძილზე, ის სათანადოდ ვერ შეაფასა. თუმცა, 2008-2009 წლების გლობალური ფინანსური კრიზისი. გამოავლინა საერთაშორისო საფინანსო ბაზრის მონაწილეთა მაღალი რისკი ამ რისკზე. ასე რომ, ბევრმა იმედი გამოთქვა, რომ ნებისმიერ დროს შეძლებენ ბანკთაშორის საკრედიტო ბაზრებზე მოზიდვას ან გაყიდონ ფასიანი ქაღალდები. მაგრამ ბაზრის მონაწილეთა ურთიერთდამოკიდებულების შემცირების პერიოდში, რომელმაც საერთაშორისო ფინანსური ბაზრის რიგი სეგმენტების პარალიზება მოახდინა, ეს ბანკები სერიოზულ პრობლემებს განიცდიდნენ თავისუფალი ფონდების მოზიდვასა და მნიშვნელოვან დანაკარგებს.

ბაზელის კომიტეტის კლასიფიკაცია არ არის მათი რისკის წყაროების მიხედვით რისკების მხოლოდ კლასიფიკაცია. თუმცა, ალტერნატიული კლასიფიკაციების დიდი უმრავლესობა განსხვავდება მისგან. მაგალითად, GA GAდP-ის (გენერალურ აცცეპტედ ლისკ პრინციპლეს) კლასიფიკაცია, რომელიც ფართოდ გამოიყენება აუდიტორული კომპანია ჩოოპერს &ამპ; ლებრანდ - ის მიერ შემუშავებული არასაბანკო კომპანიების რისკის ანალიზში, ზემოთ აღნიშნული ოთხივე ჯგუფთან ერთად, განასხვავებს ბიზნესის მოვლენების რისკებს ცალკეულ ჯგუფებად (მაგალითად, გარედან წარმოქმნილი საოპერაციო რისკები ფაქტორები) და კონცენტრაციის რისკი (ანუ საკრედიტო და საბაზრო რისკები, რომლებიც უკავშირდება აქტივებისა და ვალდებულებების კონცენტრაციას).

რისკის წყაროების კლასიფიკაციის გარდა, რისკის კლასიფიკაცია ფართოდ გამოიყენება თანამედროვე პრაქტიკაში. კერძოდ, შესაძლო განხორციელების პერიოდში, რისკები იყოფა მოკლე, საშუალო და

გრძელვადიან პერსპექტივაში. დანაკარგების პოტენციური მასშტაბით, რისკები დაყოფილია (მოგებათა მცირე ნაწილის დაკარგვისკენ), კრიტიკული (ლიდერობით მკვეთრი შემცირება) და კატასტროფული (გაკოტრებისკენ მიმავალი გზა). პროგნოზირების ხარისხის მიხედვით, რისკები იყოფა პროგნოზირებად და არაპროგნოზირებად რისკებად. მსხვილი კომპანიებისთვის რისკის კლასიფიკაცია მათი ძირითადი წყაროდან ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. რისკის მიხედვით, რისკები იყოფა ინდივიდუალურ (კონკრეტულ კონტრაგენტთან ან ფინანსურ ინსტრუმენტთან დაკავშირებული მახასიათებლებით), ქვეყანა (კონკრეტული ქვეყნის სპეციფიკასთან ასოცირებული), ინდუსტრია (კონკრეტული ინდუსტრიის სპეციფიკის გამო) ან გლობალური (დაკავშირებულია გლობალურ ეკონომიკასთან დაკავშირებულ ფაქტორებთან). ბოლო სამი ჯგუფის კუთვნილი რისკები ეწოდება სისტემურ რისკებს (სისტემური რისკი).

ეს კლასიფიკაციები დიდწილად გადახურვაა. რისკი ერთ კლასიფიკაციაშია, რომელიც მიეკუთვნება იმავე ჯგუფს, სხვა კლასიფიკაციაში შეიძლება განსხვავდებოდეს განსხვავებულს. მაგალითად, მსესხებლის გაკოტრების საფრთხე ყოველთვის ეხება საკრედიტო რისკებს. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, თუ რა ფაქტორებმა გამოიწვია ეს გაკოტრება, ეს შეიძლება ეხებოდეს ინდივიდუალურ (ცუდი მენეჯმენტის ხარისხს), ქვეყანას (საგადასახადო რეჟიმის შეცვლას ქვეყანაში), ინდუსტრია (კომპანიის მიერ წარმოებული საქონლის ფასების გლობალური კლება) ან გლობალური (გლობალური ფინანსური კრიზისი).

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მოსიაშვილი ვ., ჭელიძე მ., ხიდირბეგშვილი ნ., ფინანსური ინსტიტუტები და ბაზრები, თბილისი გამომცემლობა „დანი“ 2017.
2. საერთაშორისო ბიზნესი (ლექციების კურსი), ავტორთა კოლექტივი, გამომცემლობა უნივერსალი თბილისი 2016;
3. ცაავა გ., და სხვ. რისკოლოგია, თბილისი გამომცემლობა „დანი“ 2017.

4. Чиченов М.В., Основы международного бизнеса: учебное пособие.-М.: КНОРУС, 2009;
5. Шевчук Д.А., Международная финансовая система: учебное пособие.-Ростов н/ Д: Феникс, 2012.
6. http://www.nbg.gov.ge/uploads/legalacts/supervision/debulebariskebis_martva.pdf გადამოწმებულია 16.12.2018.
13. <http://www.myforex.ge/?p=184> გადამოწმებულია 14.12.2018.
7. <http://www.risk24.ru/valriski.htm> გადამოწმებულია 16.12.2018.
8. <http://www.bibliotekar.ru/finance-7/40.htm> გადამოწმებულია 14.06.2018.
9. www.worldbiz.ru/analytics/detail.php?ID გადამოწმებულია 22.10.2018.